

จดหมายข่าว

ราชบัณฑิตยสถาน

ถนนหน้าพระลาน กรุงเทพมหานคร

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๑๒๑๓ โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๒๐๑๔, ๐ ๒๒๒๑ ๕๔๔๖, ๐ ๒๒๒๒ ๒๒๐๙, ๐ ๒๒๒๑ ๖๗๒๖

ปีที่ ๑๕

ฉบับที่ ๑๖๖

มีนาคม ๒๕๕๔

ISSN 0857-7064

ข่าวราชบัณฑิตยสถาน

ขอ แสดงความยินดีในโอกาสที่ ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นนายกราชบัณฑิตยสถาน ศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ อุดลพันธ์ และศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา นาคสกุล ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นอุปนายกราชบัณฑิตยสถาน ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ● นายสงวน ล้อมโนมนต์ ภาคีสมาชิก สำนักกรรมศาสตร์และการเมือง ประเภทสังคมศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ ได้รับคัดเลือกตั้งเป็นประธานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร และเป็น Part-time Professor คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยชิงเต่า สาธารณรัฐประชาชนจีน ● ราชบัณฑิตยสถาน โดยกองธรรมศาสตร์และการเมือง จัดปาฐกถาเรื่อง *ฝ่ากระแสคลื่นโลกาภิวัตน์* ขึ้น เมื่อวันที่

พุธที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.ลิขิต วีรเวศิน ราชบัณฑิต สำนักกรรมศาสตร์และการเมือง ประเภทสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นผู้แสดงปาฐกถา ● ราชบัณฑิตยสถานจัดประชุมสภาราชบัณฑิต ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เวลา ๑๓.๓๐ - ๑๕.๐๐ น. ณ ห้องประชุมราชบัณฑิตยสถาน ● คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ปิโตรเคมีและพอลิเมอร์ ของราชบัณฑิตยสถาน เดินทางไปประชุมและศึกษาดูงานที่จังหวัดระยอง ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ● สำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย จัดสัมมนาเรื่อง *การประเมินคุณภาพงานวิจัย ในสถาบันอุดมศึกษา* เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ●

ผลการประกวดแต่งหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก

ราช บัณฑิตยสถานได้จัดประกวดแต่งหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก ประจำปี ๒๕๕๔ ในหัวข้อเรื่อง *ลัจฉารมี* เพื่อรับพระราชทานรางวัลจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยสำนวนที่ได้รับคัดเลือกให้ได้รับรางวัลที่ ๑ สำนักพระราชวังจะจัดพิมพ์เป็นหนังสือพระราชทานในพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา มีผู้ส่งผลงานเข้าประกวดจำนวน ๘ ราชบัณฑิตยสถานได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาผลงาน โดยพิจารณาทั้งทางด้านหลักธรรมและด้านวรรณกรรม และคัดเลือกสำนวนที่สมควรได้รับพระราชทานรางวัล ๓ สำนวน ปรากฏผลการประกวดดังนี้

สำนวนของนางสาวงามตา กาญจนวสุนธรา ได้รับรางวัลที่ ๑ รับพระราชทานรางวัล ๕,๐๐๐ บาท
 สำนวนของนางเชนิสา ชื่นสุวรรณ ได้รับรางวัลที่ ๒ รับพระราชทานรางวัล ๓,๐๐๐ บาท
 สำนวนของนางฉันทนา อุตสาหลักษณ์ ได้รับรางวัลที่ ๓ รับพระราชทานรางวัล ๒,๐๐๐ บาท
 ผู้ชนะการประกวดทั้ง ๓ คน จะเข้ารับพระราชทานรางวัลในพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา ในวันเสาร์ที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ภายหลังการตั้งเปรียญ.

สรุปการบรรยายเสนอผลงานค้นคว้าและวิจัยของราชบัณฑิตยสถานและภาคีสมาชิกต่อที่ประชุมสำนัก

สำนักกรรมศาสตร์และการเมือง

- วันพุธที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ศาสตราจารย์เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม ภาคีสมาชิก ประเภทสังคมศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บรรยายเรื่อง *“การขยายของระบบเศรษฐกิจไทย และการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”* ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา เศรษฐกิจของไทยได้เจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันการพัฒนาทางการเมืองก็มีความล่าช้า

และอ่อนแอมาก ดังนั้นเมื่อระบบการเมืองเปิดกว้างให้มีการแข่งขันในรูปแบบของประชาธิปไตย กลุ่มนายทุนธุรกิจการเมืองจึงเข้ากุมอำนาจแทนกลุ่มทหารข้าราชการ ซึ่งได้สะท้อนภาพการเมืองไทยที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็น *ยุคประชาธิปไตย* แม้ว่าประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและมีความผูกพันกับเศรษฐกิจทุนนิยมโลกมากขึ้นก็ตาม แต่ในด้านการกระจายรายได้

ระหว่างคนจนกับคนรวยจะมีช่องว่างห่างกันมากขึ้น โดยกลุ่มคนร่ำรวยมีรายได้มากขึ้น ส่วนกลุ่มคนจนกลับมีรายได้ลดลง ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่ว่าประชาชนส่วนใหญ่ยอมให้เรื่องนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร และจะมีวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างไร

- วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๔ **นายสงวน ลีวโนมนต์** ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ บรรยายเรื่อง “หลักกฎหมายใหม่วิอาญา ๔๗ มาตรา” รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กำหนดให้มีการแก้ไขภายในเวลาไม่เกิน ๕ ปี นับแต่ประกาศใช้ บัดนี้รัฐสภาได้แก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้ว ขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างรอลงพระปรมาภิไธยและประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อใช้เป็นกฎหมายซึ่งคาดว่าจะมีผลใช้บังคับในต้น พ.ศ. ๒๕๔๙ หลักการสำคัญของร่างประมวลกฎหมายอาญาเป็นการยกระดับมาตรฐานสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาหลายประการ ซึ่งพระราชบัญญัติให้อยู่ในระดับมาตรฐานสากล พระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาได้ปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ๔๗ มาตรา ๖ หัวข้อ ได้แก่ (๑) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจับและสิทธิของผู้ถูกจับ (๒) การค้นในที่โรฐาน (๓) การขัง การควบคุม และสิทธิของผู้ถูกควบคุม (๔) การปล่อยชั่วคราว (๕) การสอบปากคำผู้ต้องหาในคดีอาญาและ (๖) การพิจารณาตีบางประการ ประเด็นสำคัญในการปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สามารถแยกออกเป็น ๒ หมวดใหญ่ คือ หมวดแรก เป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์มาตรฐานในกฎหมายเดิม ส่วนหมวดที่สอง เป็นการเปลี่ยนแปลงหรือกลับแก้ แนวปฏิบัติหรือแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาของศาลที่มีอยู่ในปัจจุบันหรือมีมาแต่เดิมในมาตรา ๑๓๔/๔ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม (การแจ้งสิทธิให้มิทนายหรือคนที่ไว้ใจเข้าฟังการสอบปากคำ)

สำนักวิทยาศาสตร์

- วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ **ศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ดำรงค์เลิศ** ราชบัณฑิต ประเภทวิทยาศาสตร์กายภาพ สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ บรรยายเรื่อง “การแตกตัวพอลิซิลิโคนใช้แล้วโดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยากรด” จากการทดลองใช้ตัวเร่งปฏิกิริยากรด ๓ ชนิด ได้แก่ ซีโอไลต์ชนิด HZSM-5 ปริมาณ ๐.๑ เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก เกล็ดบนถ่านกัมมันต์และ Co-Mo บน Al_2O_3 ๑-๕ เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก ผสมกับพอลิซิลิโคนในเครื่องปฏิกรณ์ขนาด ๗๕ มิลลิลิตร ที่อุณหภูมิ ๓๕๐-๔๐๐ องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๖๐-๘๐ นาที ความดันไฮโดรเจนเริ่มต้น ๑-๕ บาร์ โดยออกแบบการทดลองเป็นแฟกทอเรียลสองระดับ พบว่าสถานะที่เหมาะสมในการแตกตัวของพอลิซิลิโคนใช้แล้วด้วยตัวเร่ง HZSM-5 คืออุณหภูมิ ๓๗๐ องศาเซลเซียส ในเวลา ๙๐ นาที ความดันไฮโดรเจน ๑ บาร์ ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยา ๐.๑ เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก ได้ผลิตภัณณ์น้ำมันร้อยละ ๘๘.๓ ประกอบด้วย แก๊สไฮโดรเจน แก๊สเอทิลเบนซีน แก๊สเอทิล

และกากน้ำมันเบา ร้อยละ ๒๘, ๓, ๔๐, ๓ และ ๒๖ ตามลำดับสถานะที่เหมาะสมในการแตกตัวของพอลิซิลิโคนใช้แล้วด้วยตัวเร่ง เกล็ดบนถ่านกัมมันต์ คืออุณหภูมิ ๓๗๐ องศาเซลเซียส ในเวลา ๑๒๐ นาที ความดันไฮโดรเจน ๑ บาร์ ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยา ๕ เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก ได้ผลิตภัณณ์น้ำมันร้อยละ ๘๘.๗ ประกอบด้วย แก๊สไฮโดรเจน แก๊สเอทิลเบนซีน แก๊สเอทิลเบนซีน และกากน้ำมันเบา ร้อยละ ๒๔, ๑, ๔๕, ๒ และ ๒๘ ตามลำดับและสถานะที่เหมาะสมในการแตกตัวของพอลิซิลิโคนใช้แล้วด้วยตัวเร่ง Co-Mo บน Al_2O_3 คืออุณหภูมิ ๓๗๐ องศาเซลเซียส ในเวลา ๙๐ นาที ความดันไฮโดรเจน ๑ บาร์ ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยา ๕ เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก ได้ผลิตภัณณ์น้ำมันร้อยละ ๙๑.๒ ประกอบด้วย แก๊สไฮโดรเจน แก๊สเอทิลเบนซีน แก๊สเอทิลเบนซีน และกากน้ำมันเบา ร้อยละ ๓๓, ๔๐, ๑ และ ๒๖ ตามลำดับ

- วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๔ **ดร.ครรชิต มัลลียงค์** ราชบัณฑิต ประเภทวิทยาศาสตร์กายภาพ สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ บรรยายเรื่อง “มาตรฐานความมั่นคงของสารสนเทศ BS 7799” มาตรฐานความมั่นคงของสารสนเทศ BS 7799 และ ISO/IEA 17799 เป็นมาตรฐานที่ช่วยแนะนำแนวทางในการดูแลให้อุปกรณ์สารสนเทศ เครือข่าย และสารสนเทศขององค์การมีความมั่นคง มีความสามารถในการจัดการความเสี่ยงซึ่งอาจทำให้งานสารสนเทศประสบปัญหาชะงักงัน หรือเกิดความเสียหาย การใช้มาตรฐานนี้ทำให้องค์การสามารถดำเนินงานอย่างต่อเนื่องได้อย่างราบรื่นแม้จะเกิดปัญหาหรือความเสียหายขึ้น ปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำลังพิจารณานำมาตรฐานนี้มาปรับใช้กับส่วนราชการต่าง ๆ ของไทย เพื่อให้งานสารสนเทศมีความมั่นคงมากขึ้น และ**ศาสตราจารย์ ดร.สายชล เกตุษา** ภาควิชาเคมี ประเภทวิทยาศาสตร์ชีวภาพ สาขาวิชาพิษศาสตร์ บรรยายเรื่อง “การแข็งตัวของเปลือกผลมังคุดหลังการตกกระทบ” มังคุดเป็นผลไม้เขตร้อนชนิดหนึ่งของประเทศไทยที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ แม้ว่าผลมังคุดมีเปลือกหนา แต่เมื่อได้รับความเสียหายทางกายภาพ เช่น การตกกระทบ การเกิดบาดแผล จะทำให้เนื้อเยื่อเปลือกผลมังคุดบริเวณที่ได้รับความเสียหายแข็งตัวอย่างรวดเร็วภายในเวลาครึ่งชั่วโมง ซึ่งแสดงถึงคุณภาพของมังคุดว่ามีคุณภาพไม่ดี ผู้บริโภคไม่นิยมซื้อ การแข็งตัวของเปลือกผลมังคุดหลังการตกกระทบขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง เช่น วัยของผล ความสูงของการตกกระทบ สภาพบรรยากาศ จากการศึกษาการแข็งตัวของเปลือกผลมังคุดพบว่า เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์สารลิกนินอย่างรวดเร็วบริเวณเนื้อเยื่อที่ได้รับความเสียหาย ลิกนินเป็นสารที่แทรกอยู่ในบริเวณผนังเซลล์ของเนื้อเยื่อพืชเพื่อเพิ่มความแข็งแรงให้กับเนื้อเยื่อ การตกกระทบกระตุ้นให้เนื้อเยื่อของเปลือกผลมังคุดที่เสียหายมีการสังเคราะห์สารลิกนินอย่างรวดเร็วจากสารฟีนอลิก ขณะเดียวกันพบว่าเอ็นไซม์หลายชนิดที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์ลิกนิน ได้แก่ phenylalanine am-

monia lyase (PAL), cinnamyl alcohol dehydrogenase (CAD), และ peroxidase (POD) มีกิจกรรมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในเนื้อเยื่อเปลือกผลมั่งคุดที่ได้รับความเสียหายหลังการตกกระทบ การสังเคราะห์สารลิกนินในบริเวณเนื้อเยื่อที่เสียหายของเปลือกผลมั่งคุดเป็นวิธีการป้องกันตัวเองของพืชจากศัตรูภายนอก

สำนักศิลปกรรม

- วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ นายปัญญา นิตยสุวรรณ ภาควิชาศิลปกรรม สาขาวิชาศิลปกรรม บรรยายเรื่อง “ภูมิปัญญาไทยในนาฏกรรม” นาฏกรรมไทยนอกจากจะเป็นศิลปะที่ช่วยสร้างความบันเทิงแล้วยังแฝงไปด้วยภูมิปัญญาของคนไทยมากมาย อาทิ การเลือกและการสร้างสรรค์อุปกรณ์การเล่นนาฏกรรม เช่น การเล่นหนังใหญ่จะเลือกใช้หนังวัวทำเป็นตัวหนัง การสร้างสรรค์รูปแบบการแสดง เช่น การประยุกต์การเล่นหนังใหญ่ การเล่นชักนาคตึกดำบรรพ์ และการเล่นกระบี่กระบอง ไปสู่การเล่นโขน การประยุกต์นาฏกรรมมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การสร้างกลอุบายสำหรับการปกครองคน หรือการเลือกใช้เพลงประกอบนาฏกรรม ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างความบันเทิงแล้วยังใช้เล่าเรื่อง ความคิด ความรู้สึก ของตัวละครด้วย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา ภาควิชาศิลปกรรม สาขาวิชาสันติศึกษา บรรยายเรื่อง “ชีวิตันตะ-ฉันทันตะ” เมื่อพิจารณาทางด้านภาษาและจากหลักฐานทางวรรณคดีสันสกฤต ประกอบกับหลักฐานทางโบราณคดี คำว่า ฉันทันตะ เดิมคงเป็นลักษณะของช้างพิเศษชนิดหนึ่งที่มี ๖ งา ไม่ใช่ชื่อของช้างฉันทันตะ กับ ฉพพิสธาน ในภาษาบาลี และ ษพทนต์ กับ ษพวิษณ ในภาษาสันสกฤต เดิมเป็นคำคุณศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกัน คือ มี ๖ ขา ขยายคำว่า ษช ซึ่งแปลว่า ช้าง การที่อรรถกถาจารย์แปลคำว่า ฉพพิสธาน ว่า มีงาที่มี ๖ ลี อาจแสดงว่าอรรถกถาจารย์ไม่ยอมรับความคิดที่มีมาแต่ดั้งเดิมที่เชื่อกันว่ามีช้างพิเศษตัวหนึ่งที่มี ๖ งา ซึ่งหลักฐานทางด้านโบราณคดี

ยืนยันความคิดนั้น สรุปได้ว่าความคิดเกี่ยวกับช้างฉันทันตะมีอยู่ ๒ กระแส กระแสหนึ่งเชื่อว่าช้างเผือกมี ๖ งา จึงได้สลักรูปช้างมี ๖ งา ส่วนอีกกระแสอาจมองจากความเป็นจริงทางธรรมชาติ จึงเชื่อว่าเป็นไปไม่ได้ที่ช้างจะมี ๖ งา จึงพยายามอธิบายคำฉพพิสธาน ว่า ช้างมีงา ๖ ลี

- วันอังคารที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๘ ศาสตราจารย์ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์ ราชบัณฑิต ประเภทวรรณศิลป์ สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บรรยายเรื่อง “มหากาพย์รามายณะวรรณกรรมอมตะที่โด่งดังไปทั่วโลก” รามายณะเป็นมหากาพย์ของอินเดียซึ่งมีหลายฉบับทั้งในประเทศอินเดียและในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากรามายณะฉบับ वाल्मीकि ซึ่งถือเป็นต้นแบบแล้ว ยังมีฉบับอื่น ๆ ในภูมิภาคต่าง ๆ ของอินเดีย แต่งเป็นภาษาของภูมิภาคนั้น ๆ หรือแคว้นนั้น ๆ เช่น รามจริตมานัสของภูมิภาคอินเดียเหนือ แต่งเป็นภาษาฮินดี เมื่อ ค.ศ. ๑๕๗๔ (พ.ศ. ๒๑๑๗) เป็นฉบับที่มีผู้นิยมอ่านแพร่หลายที่สุดในประเทศอินเดีย และรองศาสตราจารย์ ดร.ประคอง นิยมานเหมินท์ ภาควิชาศิลปกรรม สาขาวิชาวรรณกรรมพื้นเมือง บรรยายเรื่อง “พระธรรมเทศนาเรื่องย่ำขวัญข้าว : ภูมิปัญญาในการสืบสานประเพณีพื้นถิ่น” วรรณกรรมลายลักษณ์เรื่องย่ำขวัญข้าวของไทลื้อในสิบสองพันนา ไทจีนในเชียงตุง และฉบับที่พบในล้านนามีรูปแบบเหมือนกันคือ เป็นบทพระธรรมเทศนา แต่งขึ้นสำหรับให้พระสงฆ์ใช้เทศน์ เรียกกันในภาษาท้องถิ่นว่าเป็น คำวธรรม เริ่มต้นด้วยภาษาบาลีตามด้วยภาษาท้องถิ่น และมีภาษาบาลีแทรกในบางตอนอีกเล็กน้อย แล้วแปลขยายความเป็นภาษาท้องถิ่น ส่วนที่เป็นภาษาบาลีนั้นเป็นภาษาบาลีแบบชาวบ้านอาจใช้คำไม่ถูกต้องตามหลักภาษาของภาษาบาลี บางคำตกหล่นหายไปบ้าง ทั้งนี้สืบเนื่องจากการคัดลอกต่อ ๆ กัน และผู้คัดลอกบางคนไม่มีความรู้ในภาษาบาลี ภาษาท้องถิ่นที่ใช้มีลักษณะเป็นภาษาง่าย ๆ กระชับ ใช้สรรพนาม กู มึง ซึ่งในท้องถิ่นไม่ถือว่าเป็นคำหยาบคาย บางตอนมีความคล่องจองกันแบบร้อย.

ผู้สนใจบทความดังกล่าวขออนุญาตค้นคว้าได้ที่ห้องสมุดราชบัณฑิตยสถาน ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐

พหุลิขิต

หนังสือ Thai-English Dictionary ของ G. B. McFarland นิยาม “พหุลิขิต” ว่า Brahma's lines, i.e. the lines of a man's destiny, supposed to be written by Brahma on the forehead of a child on the sixth day after his birth. คำอธิบายของแมกฟาร์แลนด์นี้ ลอกมาจากพจนานุกรมสันสกฤต-อังกฤษ ของ Monier-Williams โดยตรง

ตามความเชื่อของชาวฮินดู พหุลิขิตคือความเชื่อที่ว่าทุกอย่างในชีวิตของคนนั้นพระพรหมได้ลิขิตไว้บนหน้าผากของคนทุก

คนแล้วในคืนวันที่ ๖ หลังจากวันเกิด บางทีก็เรียกว่า พรหมเรา และเพราะจารึกนี้อยู่บนหน้าผาก ภาษาสันสกฤตบางทีจึงใช้คำว่า ลลาฏลิขิต หรือ ลลาฏเรา หรือ ลลาฏ ในความหมายว่าพรหมลิขิตบ่อย ๆ (คำว่า ลลาฏ ในภาษาบาลีและสันสกฤตแปลว่าหน้าผาก ไทยแผลงเป็น นลาฏ) ความคิดนี้มีในศาสนาฮินดู ศาสนาพุทธ และศาสนาเซน รายละเอียดปลีกย่อยไม่เหมือนกัน แต่ผลในทางปฏิบัติไม่แตกต่างกันนัก

ในพุทธศาสนา หลักที่ว่าชีวิตต้องดำเนินไปตามที่กำหนด

ไว้แล้วก็คือ กฎแห่งกรรม (คือชีวิตต้องได้รับผลแห่งการประกอบกรรมของตน ถ้าจะให้เรียกเป็นภาษาอังกฤษก็คงใช้ว่า The Immuttable Law of Cause and Effect) เมื่อมีการประกอบกรรมแล้ว กรรมนั้นย่อมมีผล คือผู้ประกอบกรรมต้องได้รับผลแห่งกรรมโดยไม่มียกเว้น กรรมดีย่อมให้ผลดี กรรมชั่วย่อมให้ผลชั่ว ผลไม่บางชนิดเมื่อติบยั้งกินไม่ได้ ต้องคอยให้สุกงอมแล้วจึงจะกินได้ กรรมก็เช่นกัน อาจส่งผลเร็วบ้างหรือช้าบ้าง กรรมที่ผู้ประกอบกรรมได้รับผลแล้วเรียกว่า “วิบากกรรม” (แปลตามตัวว่า “กรรมที่สุกงอมแล้ว”)

พรหมลิขิตของศาสนาฮินดูไม่ใช่กฎแห่งกรรม เพราะพรหมลิขิตคือสิ่งที่พระพรหมกำหนดและเขียนไว้บนหน้าผากของเด็กเมื่อเด็กอายุได้ ๖ วัน สิ่งที่พระพรหมกำหนดเป็นพรหมลิขิตมี ๕ อย่างคือ ความสั้นยาวของอายุ ลักษณะของอารมณ์เจ้าเรือน ความเฉลียวฉลาด ฐานะในสังคม และความรู้สึกในบุญและบาป พระพรหมอาศัยหลักอะไรในการเลือกจากรักหรือลิขิตเหตุการณ์ต่าง ๆ นั้นไม่มีกล่าวถึง และที่แปลกมากก็คือ พิธีสังสการหรือพิธีกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตของชาวฮินดูตั้งแต่เกิดจนตายนั้นมีมาก บางตำราให้ไว้ ๑๒ พิธี บางตำราให้ไว้มากกว่า ๒๐ พิธี (ที่ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันมี ๘ หรือ ๙ พิธี) ในจำนวน ๒๐ กว่าพิธีนี้ ไม่มีกล่าวถึงการบูชาหรือบวงสรวงพระพรหมที่จะมาบันทึกพรหมลิขิตให้แก่เด็กที่เกิดใหม่เลย

ในประวัติศาสตร์ของชาวอินเดีย คำว่าพรหมเริ่มมีใช้ในลักษณะเป็นนามธรรม และมีฐานะคล้ายกับเป็นวิญญาณของจักรวาล นี่เป็นความคิดในคัมภีร์อุปนิษัตแรก ๆ ซึ่งมีมาก่อนพุทธกาล ต่อมาประมาณ พ.ศ. ๒๔๐ เมกัสเธนิส (Megasthenes) อัครราชทูตกรีกที่พระเจ้าเสลวกอส นิคาทอร์ (Seleukos Nikator) ส่งมาประจำอยู่ที่เมืองปาฏลีบุตรในราชสำนักของพระเจ้าจันทรคุปต์ (กรีกเรียกว่า Sandrakottos) บันทึกว่า ชาวอินเดียเริ่มคลายความ นับถือพระพรหม และหันมานับถือพระวิษณุและพระศิวะในสมัยที่เขาอยู่ในอินเดีย

อย่างไรก็ตาม พรหมณ์ผู้เป็นนักการศาสนาบางคนได้พยายามยกฐานะของพระพรหมให้อยู่ในระดับเดียวกับพระวิษณุ และพระศิวะ โดยสร้างหลัก “ตรีมูรติ” ขึ้น เพื่อให้คนทั่วไปยอมรับว่าพระเจ้าทั้งสามองค์คือบรมเทพองค์เดียวกัน โดยสอนว่าบรมเทพมีองค์เดียว แต่มีบทบาทสำคัญอยู่สามบทบาท บรมเทพองค์นี้จะปรากฏองค์ตามบทบาท ในฐานะผู้สร้างพระองค์คือพระพรหมในฐานะผู้พิทักษ์โลกพระองค์คือพระวิษณุ และในฐานะที่ทรงใช้อำนาจเด็ดขาดจนถึงขั้นทำลายโลก (เมื่อศีลธรรมของโลกเสื่อม) พระองค์คือพระศิวะ

แต่ความพยายามของพรหมณ์เหล่านี้จากกล่าวได้ว่า ไม่มีผลต่อความเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนมากนัก ประชาชนยังคงเลือกบูชาเทพแต่ละองค์ที่ตนมีศรัทธามากกว่าเทพองค์อื่น ในการสำรวจเป็นทางการของรัฐบาลอินเดียเมื่อร้อยกว่าปีมาแล้ว จำนวนเทวสถานที่มีผู้สร้างอุทิศแก่พระเจ้าทั้งสามองค์นั้นแสดงว่าชาวอินเดียยังคงแยกเทพสามองค์ออกจากกัน เทวสถานที่อยู่ติดพระวิษณุและพระศิวะมีประมาณองค์ละ ๑,๕๐๐ แห่งไล่เลี่ยกัน แต่เทวสถานที่อยู่ติดแต่พระพรหมนั้น ปรากฏว่าทั้งประเทศอินเดียมีเพียง ๒ แห่งเท่านั้น

ในด้านวรรณคดี ชาวอินเดียเขียนเรื่องทำนองล้อเลียนพรหมลิขิตนี้ก็มี เช่นในเรื่องกถาสัตตสาร (ผู้สนใจอาจอ่านดูได้ใน Tawney and Panzer : The Ocean of Story เล่ม ๕ หน้า ๑๘๕) แต่ที่ยาวกว่าคือเรื่อง ธรรมกัลปทรมะ ซึ่งเขียนขึ้นโดยนักประพันธ์สันสกฤตที่นับถือศาสนาเซน จะขอเล่าให้ฟังอย่างย่อ ๆ ดังต่อไปนี้

พระเจ้านรนาหะเป็นพระราชองค์หนึ่ง มีมนตรีผู้ซื่อสัตย์ชื่อญาณครรภ (สะกดตัวแบบสันสกฤตว่า ชญาณครภ) เมื่อมีเหตุประสูติโอรสองค์แรก ญาณครรภปรารถนาจะทราบว่าจะตากรรมของโอรสองค์นี้จะเป็นเช่นไร ได้แอบซ่อนตัวอยู่ในห้องของโอรสองค์นั้นในคืนวันที่โอรสองค์นั้นอายุครบ ๖ วัน เมื่อถึงเวลาเที่ยงคืน พระพรหมได้เสด็จมาจากรีกข้อความลงบนหน้าผากของโอรสนั้น แล้วอ่านข้อความดัง ๆ ว่า “เจ้าจะต้องล่าสัตว์มาเลี้ยงชีวิตของเจ้า แต่เจ้าจะจับสัตว์ได้วันละตัวเท่านั้น” ญาณครรภได้ยินแล้วมิได้ปรึกษาบอกให้ผู้ใดทราบ

ต่อมามีเหตุประสูติโอรสองค์ที่สอง ญาณครรภใช้วิธีการอย่างเดียวกัน และทราบว่าโอรสองค์ที่สองจะต้องเป็นคนชายหญา และมีวัวตัวผู้ตัวเมียบรรทุกหญาไปขาย

องค์ที่สามเป็นหญิง ญาณครรภซึ่งแอบอยู่ในห้องได้ทราบว่า ริดางค์นั้นจะต้องเป็นหญิงงามเมือง และนางจะได้รับแขกเพียงคืนละคนเท่านั้น

เวลาผ่านไป นครนั้นถูกข้าศึกโจมตี บ้านเมืองแตก พระเจ้านรนาหะสิ้นพระชนม์ ทั้งโอรสและริดางค์ต้องหนีเอาตัวรอด

ญาณครรภคอยเวลา แล้วออกติดตามโอรสและริดางค์ของพระเจ้านรนาหะ ในที่สุดก็พบโอรสองค์แรก เมื่อถามถึงการดำเนินชีวิต โอรสองค์นั้นตอบว่าต้องดำรงชีวิตอยู่อย่างแสนยากแสนเข็ญ เพราะจับสัตว์ได้วันละตัว บางวันจับนกตัวเล็ก ๆ ได้ตัวเดียว กินทั้งตัวแล้วก็ยังไม่อิ่ม

ญาณครรภบอกโอรสองค์นั้นว่าดวงชะตาของเขานั้นจะจับสัตว์ได้วันละตัวเสมอไป และแนะนำว่าเขาจะต้องตั้งใจให้มันทุกวันตั้งแต่ตื่นนอนว่าจะไม่ยอมจับสัตว์หรือฆ่าสัตว์ใด ๆ ทั้งสิ้น ยกเว้นแต่ข้างประเภทที่เรียกว่า ภัทรชาติ (ซึ่งมีแก้วมุกดาพลอยอยู่ในกระพองหัว) เท่านั้น และกำชับว่าถ้าเขาไม่ยอมจับสัตว์ใด ๆ เลย และตั้งใจจะหาเพียงข้างภัทรชาติ พระพรหมก็จะต้องส่งข้างชนิดนั้นมาให้เขาจับทุกวัน เมื่อจับได้แล้วให้เอาไปขายให้แก่พระราชอาของเมืองนั้นทันทีและตั้งราคาไว้ในระดับสูง โอรสองค์นั้นยอมเชื่อและสามารถจับข้างภัทรชาติได้ทุกวัน ในไม่ช้าโอรสองค์นั้นก็มีความดีขึ้นและมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

ต่อมา ญาณครรภได้พบโอรสองค์ที่สอง ญาณครรภได้แนะนำว่า เมื่อพระพรหมได้ลิขิตแล้วว่าเขาจะมีวัวตัวผู้สำหรับบรรทุกหญาเพียงวันละตัว ในขณะที่โอรสองค์นั้นมีวัวผู้ผสมโซอยู่ตัวเดียว ญาณครรภแนะนำให้ไปตัดหญาขายตามปรกติ แต่ให้ประกาศว่าจะขายหญาในราคาพิเศษ โดยแถมวัวให้ด้วยหนึ่งตัว ปรากฏว่าเขาขายหญา (โดยแถมวัวให้ด้วย) ได้ราคาดีมาก ตกกลางคืนเขาจะไม่มีความต้องการกลับบ้าน แต่พอวันรุ่งขึ้น เขาก็จะมีวัวตัวหนึ่งมาคอยเป็นวัวใหม่ของเขาทุกวัน และเขาก็ขายหญาและแถมวัวไปอีกทุกวัน ฐานะก็ดีขึ้นอย่างรวดเร็วและมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

ต่อมา ญาณครุภักดิ์ได้พบธิดาของพระเจ้านรเวทซึ่งเป็นหญิงงามเมือง นางมีชีวิตอยู่อย่างแร้นแค้น น่าสงสาร เพราะค่าตัวที่นางหาได้จากการเป็นหญิงหากินประเภทนั้นมีน้อยมาก จนซื้อหาอาหารก็แทบจะไม่พอกินแต่ละวัน และนางมีโอกาสดูรับแขกเพียงคนละคนเท่านั้น ญาณครุภักดิ์แนะนำให้นางตั้งค่าตัวว่านางจะรับแขกต่อเมื่อนางได้เงินหนึ่งร้อยดีนาร์ (ดีนาร์ คือ Denarius เดิมเป็นชื่อเหรียญเงินและต่อมาเป็นชื่อเหรียญทองที่ใช้อยู่ในอาณาจักรโรมัน มีราคาเท่ากับปลา ๑๐ ตัวซึ่งนับว่าสูงมาก) นางยอมเชื่อ และตั้งแต่นั้นมานางก็มีฐานะและมีความเป็นอยู่อย่างเป็นสุข

คืนวันหนึ่ง เมื่อญาณครุภักดิ์นอนอยู่ พระพรหมได้เสด็จมาหาและตรัสว่า

“เจ้าพระหมดห่วงแล้ว แต่ข้ากลับต้องมีภาระหนักอยู่ยิ่ง ข้าจะไปหาช่างทำตราตรา หาคู่ และหาผู้ชายที่จะยอมเสียเงินวันละ ๑๐๐ ดีนาร์ทุกคืนทุกวันได้อย่างไร”

ญาณครุภักดิ์ตอบว่า “ท่านเป็นเทพผู้ยิ่งใหญ่ ท่านมีอำนาจ แต่ท่านไม่ตรงไปตรงมา ท่านลงโทษมนุษย์ผู้ไม่ควรได้รับโทษ ในเมืองมนุษย์ มนุษย์มีภาษีตัวว่า ไม่คดนั้นคดได้ แต่ตัวด้วงตัวเล็ก ๆ ถ้ามันต้องการ มันก็สามารถคดตามไม้และกินไม้ทั้งหมดได้ ท่านเป็นไม้ และ ชำนั้นเป็นตัวด้วง ท่านมีอำนาจของท่าน ส่วนข้าก็ทำตามหน้าที่ของข้า ถ้าท่านต้องการจะให้พ้นภาระ ท่านจงหาทางเอาบ้านเอาเมืองคืนให้แก่เด็กสามคนนี้ก็แล้วกัน”

พระพรหมยอมรับคำ และหลังจากนั้นไม่นานนัก โอรสและธิดาของพระเจ้านรเวทก็ได้เมืองกลับคืนด้วยปาฏิหาริย์ และครองชีวิตสืบต่อมาด้วยความสุข

◎---◎---◎---◎---◎---◎---◎---◎---◎---◎

คำว่า ชะตาชีวิต ถ้าจะหาคำแปลเป็นภาษาอังกฤษก็คงต้องใช้คำว่า Destiny และคำว่า พรหมลิขิต หรือ การกำหนดชะตาชีวิตของคนล่วงหน้า ถ้าจะเรียกเป็นภาษาอังกฤษก็ต้องใช้คำว่า Predestination ความคิดเรื่องพรหมลิขิตนี้ ดูจะเป็นความคิดที่แพร่หลายในประเทศตะวันออกมากกว่าทางตะวันตก แต่ถ้าสำรวจดูจริง ๆ แล้ว ทางตะวันตกก็มีความคิดนี้เหมือนกัน แต่ไม่ค่อยจะแพร่หลายหรือเด่นชัด คือไม่ตรงไปตรงมาเหมือนอย่างความคิดทางตะวันออกที่อาจหาอ่านได้ง่ายก็คือในคัมภีร์ไบเบิลของทางคริสต์ศาสนา ในจดหมายของเซนต์ปอลถึงชาวโรมัน Romans 8:39-40 ที่ว่าพระเจ้าทรงไว้ซึ่งอำนาจ พระองค์กำหนดเป็นการล่วงหน้าบุคคลซึ่งพระองค์ต้องการ และจะอุปถัมภ์และเชิดชูเขาเหล่านั้น

ผู้ที่สนใจมากกว่านี้ อาจหาอ่านได้ในประวัติความคิดของ John Calvin และของ Martin Luther นักการศาสนาทั้งสองคนเห็นว่า หลังจากที Adam ละเมิดคำสั่งของพระเจ้าแล้ว คนไม่สามารถจะมี Free will ได้ และโดยเฉพาะ Calvin มีความคิดว่าพระเจ้าทรงเลือกบุคคลไว้ล่วงหน้าว่าผู้ใดจะอยู่รอด และผู้ใดจะต้องรับโทษอยู่ชั่ววันนิรันดร.

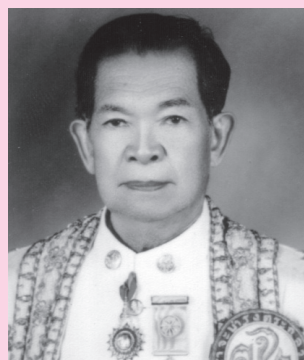
ศาสตราจารย์พิเศษวิสุทธ์ บุญยกุล

ราชบัณฑิต สำนักศิลปกรรม

ประเพณีวรรณศิลป์ สาขาวิชาต้นตติภาษา

ราชบัณฑิตที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ

โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งใหม่

ศาสตราจารย์พิเศษวิสุทธ์ บุญยกุล

ราชบัณฑิต สำนักศิลปกรรม

ประเพณีวรรณศิลป์

สาขาวิชาต้นตติภาษา

เกิด ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

ประวัติการศึกษา

- ธรรมศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง
- Prelim Ex. for Ph.D degree in Oriental Studies, U. of Pennsylvania

ประวัติการทำงาน

- อาจารย์ภาษาสันสกฤต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อาจารย์พิเศษวิชาภาษาสันสกฤตและภารตวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากรและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตำแหน่งในปัจจุบัน

- กรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน
- กรรมการบัญญัติศัพท์วิศวกรรมอุตสาหกรรม ราชบัณฑิตยสถาน
- กรรมการชำระพจนานุกรม ราชบัณฑิตยสถาน
- กรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย ราชบัณฑิตยสถาน
- กรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย ราชบัณฑิตยสถาน
- กรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมท้องถิ่นไทย ภาคอีสาน ราชบัณฑิตยสถาน

ผลงานที่สำคัญ

- แบบเรียนภาษาสันสกฤต เล่ม ๑
- วิสุทธ์ นิพนธ์ (รวมบทความประมาณ ๕๐ เรื่อง)
- Glossary of Buddhism (1990)

คลื่นสึนามิ

เมื่อ ช่วงเช้าของวันอาทิตย์ที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้เกิดคลื่นยักษ์ที่เรียกว่า **คลื่นสึนามิ** สูงประมาณ ๕-๑๐ เมตร ชัดโถมเข้าหาชายฝั่งใน ๖ จังหวัดภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศไทย (ภูเก็ต พังงา กระบี่ ระนอง สตูล ตรัง) ทำให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน อาคารบ้านเรือน และทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลอย่างประเมินค่ามิได้

คลื่นสึนามิ มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า Seismic Sea Waves คลื่นสึนามิในครั้งนี้นับเป็นครั้งแรกที่เกิดขึ้นในประเทศไทย (เท่าที่ได้มีการจดบันทึกไว้) คนไทยส่วนใหญ่จึงไม่รู้จัก **คลื่นสึนามิ** จึงสงสัยกันว่า คลื่นสึนามิ คืออะไร จัดเป็นคลื่นประเภทไหน เกิดขึ้นได้อย่างไร เขียนสะกดอย่างไร เป็นต้น

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายของคำว่า “คลื่น” และ “คลื่นใต้น้ำ” ไว้ดังนี้

คลื่น น. น้ำในทะเลหรือแม่น้ำล่าคล่องเป็นต้น ซึ่งบางส่วนมีการเคลื่อนไหววนสูงกว่ำระดับโดยปกติ แล้วลดลงและแลเห็นเคลื่อนไปเป็นระยะยาวหรือสั้นบนผิวน้ำ

คลื่นใต้น้ำ น. คลื่นในมหาสมุทรที่มีช่วงคลื่นยาวสม่ำเสมอ และยอดเรียบเคลื่อนตัวมาจากแหล่งกำเนิดที่มีอยู่ไกลมาก ชาวเรือถือเป็นสัญญาณบอกเหตุว่าจะเกิดพายุ

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ประกันภัย ให้คำอธิบายไว้ว่า

คลื่นสึนามิ (tsunami) คือ คลื่นที่สูงมากผิดปกติ เป็นผลเนื่องจากการเกิดแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิดใต้น้ำ

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ให้คำอธิบายไว้ว่า

คลื่นสึนามิ : คลื่นในทะเลที่มีช่วงคลื่นยาว ๘๐ ถึงหลายร้อยกิโลเมตร มีคาบระหว่าง ๕ นาทีถึง ๒-๓ ชั่วโมง โดยทั่วไป ๑๐-๖๐ นาที เกิดจากความสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหวหรือแผ่นดินถล่ม หรือการตกกระทบของอุกกาบาตขนาดใหญ่ในทะเล หรือภูเขาไฟระเบิดที่พื้นท้องมหาสมุทร คลื่นนี้อาจเคลื่อนที่จากแหล่งที่เกิดไปตามมหาสมุทรได้ไกลนับเป็นพัน ๆ กิโลเมตร โดยไม่มีลักษณะผิวดังเกิด เพราะมียอดคลื่นสูงเพียง ๓๐-๙๐ เซนติเมตร แต่เคลื่อนที่ด้วยความเร็วประมาณ ๖๐๐-๑,๐๐๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ถ้าคลื่นเคลื่อนที่เข้าสู่ชายหาดจะเพิ่มยอดคลื่นสูงขึ้นอย่างรวดเร็วอาจสูงถึง ๓๐ เมตรหรือมากกว่านั้น ก่อให้เกิดอันตรายแก่มนุษย์และสิ่งก่อสร้างในบริเวณนั้น ๆ โดยทั่วไปมักมีปรากฏการณ์น้ำทะเลถดถอยอย่างรวดเร็วก่อนเกิดคลื่นนี้ ตัวอย่างผลกระทบที่เกิดจากคลื่นสึนามิเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เกิด

จากคลื่นแผ่นดินไหว ขนาด ๙ ริกเตอร์ ที่มีศูนย์กลางอยู่ใต้ทะเลทางตอนเหนือสุดของเกาะสุมาตรา ทำให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า ๓๐๐,๐๐๐ คน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศที่อยู่รอบมหาสมุทรอินเดีย คือ อินโดนีเซีย ไทย มาเลเซีย พม่า ศรีลังกา มัลดีฟส์ บังกลาเทศ โชมเลีย เคนยา แทนซาเนีย เซเชลส์ โดยใน ๖ จังหวัดภาคใต้ของไทย ได้แก่ พังงา ภูเก็ต ระนอง กระบี่ ตรัง สตูล มีผู้เสียชีวิตมากกว่า ๕,๐๐๐ คน และสูญหายมากกว่า ๓,๕๐๐ คน คำว่า tsunami มาจากภาษาญี่ปุ่น ซึ่ง tsu หมายถึง ท่าเรือ nami หมายถึง คลื่น รวมกันแปลว่า คลื่นท่าเรือ มีความหมายเหมือนกับ earthquake sea wave; seismic sea wave; seismic surge และ tsunami

คณะกรรมการอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ ให้คำอธิบายไว้ว่า

คลื่นสึนามิ (tsunami) คือ คลื่นในทะเลที่มีช่วงคลื่นยาวประมาณ ๘๐ ถึง ๒๐๐ กิโลเมตร เกิดจากความสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหวหรือแผ่นดินถล่ม หรือภูเขาไฟระเบิดที่พื้นท้องมหาสมุทร คลื่นนี้อาจเคลื่อนที่ข้ามมหาสมุทรซึ่งห่างจากตำบลที่เกิดเป็นพัน ๆ กิโลเมตร โดยไม่มีลักษณะผิวดังเกิดเพราะมีความสูงเพียง ๓๐ เซนติเมตรเคลื่อนที่ด้วยความเร็วประมาณ ๖๐๐-๑,๐๐๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง เรือที่แล่นผ่านคลื่นนี้จะได้รับความสั่นสะเทือน ทำให้เรือโคลงอย่างแรง มีเสียงดังเหมือนเสียงปืนใหญ่หรือเสียงฟ้าผ่าติดตามมา ทำให้คนประจำเรือเข้าใจว่าเรือเกยหินใต้ทะเล ถ้าคลื่นเคลื่อนตัวผ่านที่ตื่นจะเพิ่มความสูงขึ้นอย่างรวดเร็วประมาณ ๑๕ เมตร ก่อให้เกิดอันตรายแก่มนุษย์และสิ่งก่อสร้างในบริเวณชายหาดนั้น ๆ

จะเห็นว่า คลื่นสึนามินั้นเป็นคลื่นที่อันตรายก่อให้เกิดความเสียหายแก่พื้นที่ตามแนวชายหาดและชายฝั่งที่คลื่นซัดเข้า แตกต่างจากกรณีเกิดคลื่นลมในทะเลแรงเนื่องจากมีพายุซึ่งจะมีคลื่นลมในทะเลสูงและมีความรุนแรงมากซึ่งมีคำแนะนำว่าเรือควรกลับเข้าฝั่งเมื่อมีพายุ แต่หากเป็นคลื่นสึนามิแล้วจะสามารถใช้การสังเกตเบื้องต้นคือระดับน้ำทะเลที่ลดลงอย่างรวดเร็วผิดปกติ ควรรีบออกจากแนวชายหาดและชายฝั่งนั้นไปอยู่ที่สูง ๆ เช่น ภูเขา หรือถ้าไม่สามารถหนีทันให้รีบขึ้นไปอยู่ชั้นบนของอาคารคอนกรีตขนาดใหญ่สูงหลายชั้นที่ตั้งอยู่บนชายฝั่งหรือชายหาดนั้น ๆ เพราะจะมีความแข็งแรงกว่าบ้านและอาคารขนาดย่อมที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่ไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อให้สามารถทนต่อแรงกระแทกของคลื่นสึนามิ ส่วนในกรณีที่อยู่บนเรือควรแล่นเรือออกไปในทะเลให้ห่างจากฝั่งให้มากที่สุดจึงจะปลอดภัย เพราะระลอกคลื่นที่เกิดขึ้นในทะเลลึกจะมีความสูงไม่มาก.

นางกนกวรรณ ทองตะโก

นักวรรณศิลป์ ๕ กองธรรมศาสตร์และการเมือง

ทำไมจึง “เพยไฝ” ไม่ “เพยไฝร”

เมื่อ พระเทศน์ หลังจากที่ตั้งใจโม สามจบแล้ว ก็จะมีนิกเขยบทหรือบทหน้าเป็นภาษาบาลีสั้นบ้างยาวบ้าง นิกเขยบทนี้จะลงท้ายด้วยคำว่า “ติ” ซึ่งในทางปฏิบัติคำว่า “ติ” นี้ พระท่านจะลากเสียงให้ยาว ต่อจากนั้นท่านก็จะกล่าวคล้าย ๆ เป็นแบบฉบับว่า “*ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้รับประทานแสดงวิสัยทัศน์พระลัทธิธรรมเทศนา...*”

ผู้เขียนเคยสงสัยมาก่อนเหมือนกันว่า ทำไมต้องว่าแบบนี้ด้วย ว่าจะให้เข้าใจง่าย ๆ ไม่ได้หรือ แต่ครั้งได้ฟังเหตุผลแล้ว ก็ถึงบางอ้อว่า

คนโบราณคิดอะไร ทำอะไร มีเหตุผลอธิบายได้ทั้งสิ้น ทุกอย่างที่ทำมีที่มาที่ไป อธิบายได้ทั้งสิ้น

ปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาท่านหนึ่งคือ อาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ ท่านได้บอกว่า สาเหตุที่พระท่านว่าอย่างนั้น ก็เพราะท่านไม่ได้เป็นเจ้าของธรรมะ ธรรมะเป็นของพระพุทธเจ้า ดังนั้น พระสงฆ์เมื่อเวลาจะเทศน์จึงต้องกล่าวว่า “รับประทานธรรมะมาจากพระพุทธเจ้า เพื่อแสดงให้อุบาสก อุบาสิกาได้ฟัง”

เพราะฉะนั้น ต่อไปนี้ ท่านผู้อ่านท่านใดได้ฟังพระเทศน์ แล้ว พระท่านว่าตามแบบฉบับที่ผู้เขียนยกมา คงหายสงสัยได้

อีกคำหนึ่งที่ใช้กันในวงการพระพุทธศาสนา คือ “เผยแผ่” ซึ่งมีใช้อยู่มากในเอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ท่านผู้อ่านเคยสงสัยบ้างไหมว่าทำไมหน่วยงานหรือสถาบันเหล่านั้นจึงไม่ใช้คำว่า “เผยแพร่”

คำว่า “เผยแผ่” กับ “เผยแพร่” แตกต่างกันอย่างไร

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า

เผยแผ่ ก. ทำให้ขยายออกไป, ขยายออกไป, เช่น เผยแผ่พระศาสนา.

เผยแพร่ ก. โฆษณาให้แพร่หลาย เช่น เผยแพร่ความรู้.

ตามธรรมชาติของผู้เขียน เวลาอธิบายความเรื่องนี้ ผู้เขียนจะอธิบายว่า

เผยแผ่ เป็นการทำให้ขยายออกไป โดยไม่ทิ้งหลักเดิม ของเดิมเป็นอย่างไรก็ขยายออกไปตามนั้น เช่น แผ่เสื่อ แผ่สาด ท่านผู้อ่านที่เคยแผ่เสื่อ ลองนึกภาพดู เมื่อแผ่เสื่อออกไป เสื่อผืนนั้นก็ขยายกว้างออกไป

เผยแพร่ว ก็เป็นการทำให้ขยายออกไปเหมือนกัน แต่ต้องทิ้งของเดิมไป ตัดขาดจากของเดิมไป เช่น การแพร่เชื้อโรคจากสถานที่หนึ่งไปอีกสถานที่หนึ่ง เชื้อโรคเดียวกัน แต่ที่แพร่ไปอีกที่หนึ่งไม่ใช่ตัวเดียวกัน

ดังนั้น ในวงการพระพุทธศาสนาจึงใช้คำว่า “เผยแผ่” คือ พระพุทธเจ้าทรงสอนมาอย่างไร ผู้ที่นำไปถ่ายทอดก็นำคำสอนตามที่พระพุทธเจ้าทรงสอนนั้นไปถ่ายทอดให้ขยายออกไป โดยไม่ทิ้งหลักที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ กล่าวให้เข้าใจง่าย ๆ คือ ไม่เอาอัตโนมติหรือความเห็นของตนสอดแทรกเข้าไปว่าเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า.

นายสำรวย นักการเรียน

นักวรรณศิลป์ ๗ ว กองธรรมศาสตร์และการเมือง

การเรียกชื่อจำนวนนับที่เกินหลักล้าน

ด้วย มีผู้สอบถามมายังราชบัณฑิตยสถานเกี่ยวกับศัพท์บัญญัติที่แสดงจำนวนนับที่เกินหลักล้าน ได้แก่ billion trillion quadrillion quintillion sextillion septillion octillion nonillion และ decillion ว่ามีศัพท์บัญญัติที่ใช้แทนศัพท์ดังกล่าวอย่างไร

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์คณิตศาสตร์พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า การนับจำนวนที่เกินหลักล้าน จะมีการเรียกได้หลายระบบ เช่น ใน**ระบบอเมริกัน** คำว่า billion หมายถึง “พันล้าน” มีค่าเท่ากับ 10^9 และจะเพิ่มจำนวนขึ้นทีละ ๓ เป็น 10^{12} (trillion), 10^{15}

(quadrillion), 10^{18} (quintillion), 10^{21} (sextillion), 10^{24} (septillion), 10^{27} (octillion), 10^{30} (nonillion) และ 10^{33} (decillion)

ส่วนใน**ระบบอังกฤษ** คำว่า billion หมายถึง “ล้านล้าน” มีค่าเท่ากับ 10^{12} และจะเพิ่มจำนวนขึ้นทีละ ๖ เป็น 10^{18} (trillion), 10^{24} (quadrillion), 10^{30} (quintillion), 10^{36} (sextillion), 10^{42} (septillion), 10^{48} (octillion), 10^{54} (nonillion) และ 10^{60} (decillion) ดังนั้น การเรียกชื่อจึงแตกต่างกันไปดังนี้

จำนวนนับ	ระบบอเมริกัน	ระบบอังกฤษ
billion	พันล้าน	ล้านล้าน (ล้านกำลังสอง)
trillion	ล้านล้าน	ล้านล้านล้าน (ล้านกำลังสาม)
quadrillion	พันล้านล้าน	ล้านล้านล้านล้าน (ล้านกำลังสี่)
quintillion	ล้านล้านล้าน	ล้านล้านล้านล้านล้าน (ล้านกำลังห้า)
sextillion	พันล้านล้านล้าน	ล้านล้านล้านล้านล้านล้าน (ล้านกำลังหก)
septillion	ล้านล้านล้านล้าน	ล้านล้านล้านล้านล้านล้านล้าน (ล้านกำลังเจ็ด)
octillion	พันล้านล้านล้านล้าน	ล้านล้านล้านล้านล้านล้านล้านล้าน (ล้านกำลังแปด)
nonillion	ล้านล้านล้านล้านล้าน	ล้านล้านล้านล้านล้านล้านล้านล้านล้าน (ล้านกำลังเก้า)
decillion	พันล้านล้านล้านล้านล้าน	ล้านล้านล้านล้านล้านล้านล้านล้านล้านล้าน (ล้านกำลังสิบ)

นอกจากนี้ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็ได้เก็บคำที่ใช้เรียกแทนจำนวนนับที่เกินหลักล้านไว้ด้วย เช่น

โกฏิ น. ชื่อมาตรานับ เท่ากับ ๑๐ ล้าน.

ปโกฏิ น. ชื่อสังขยาจำนวนสูง = ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ (เท่ากับสิบล้านโกฏิ).

นหุต น. ชื่อสังขยา = $10,000,000^๔$ หรือเลข ๑ มีเลข ๐ ตามหลัง ๒๔ ตัว.

นินหุต น. ชื่อสังขยา คือ ๑ มี ๐ ตามหลัง ๓๔ ตัว.

อักโขภิณี, อักโขภณี น. จำนวนนับอย่างสูง คือ ๑ มีศูนย์ตาม ๔๒ ตัว.

พินทุ น. ชื่อสังขยาจำนวนสูง เท่ากับโกฏีกำลัง ๗ หรือเลขหนึ่ง มีศูนย์ตามหลัง ๔๙ ตัว.

อัพพุท น. ชื่อสังขยาจำนวนหนึ่ง คือ ร้อยแสนพันทุเป็น ๑ อัพพุท หรือโกฏีกกำลัง ๘ หรือเลข ๑ มีศูนย์ตามหลัง ๕๖ ตัว.

นิรพพุท น. ชื่อสังขยาจำนวนสูง เท่ากับ ๑ มี ๐ ตามหลัง ๖๓ ตัว บ้างว่า ๑๐๐ ล้าน.

กมุท น. เลขนับจำนวนสูง เท่ากับ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ ยกกำลัง ๑๕ หรือ ๑ มี ๐ ตามหลัง ๑๐๕ ตัว.

บุณทริก น. ชื่อสังขยา คือ ๑ มี ๐ ตามหลัง ๑๑๒ ตัว.

อลงโขย น. ชื่อมาตรานับจำนวนใหญ่ที่สุด คือ โกฏีกกำลัง ๒๐.

นางสาวอารี พลดี

นักวรรณศิลป์ ๖ ว กองวิทยาศาสตร์

ไขปัญหาภาษาไทย

- ถาม** คำว่า “ดุลพินิจ” กับ “ดุลยพินิจ” และคำว่า “สมดุล” กับ “สมดุลย์” คำใดเขียนถูกต้อง
- ตอบ** คำว่า **ดุลพินิจ** กับ **ดุลยพินิจ** **เขียนถูกต้องทั้งสองคำ จะเลือกใช้คำใดก็ได้** มีความหมายว่า การวินิจฉัยที่เห็นสมควร หากเลือกใช้คำว่า **ดุลพินิจ** อ่านว่า ดุน-ละ-พิ-นิต แต่หากเลือกใช้คำว่า **ดุลยพินิจ** อ่านว่า ดุน-ละ-ยะ-พิ-นิต หรือ ดุน-ยะ-พิ-นิต ส่วนคำว่า “สมดุล” กับ “สมดุลย์” นั้น คำที่ถูกต้องคือ **สมดุล**
- ถาม** คำว่า “วิกฤต” กับ “วิกฤติ”, คำว่า “วิกฤตการณ์, วิกฤติการณ์, วิกฤตกาล, วิกฤติกาล” คำใดเขียนถูกต้อง
- ตอบ** คำว่า **วิกฤต** กับ **วิกฤติ** **เขียนถูกต้องทั้งสองคำ จะเลือกใช้คำใดก็ได้** และ คำว่า **วิกฤตการณ์, วิกฤติการณ์, วิกฤตกาล, วิกฤติกาล** **เขียนถูกต้องทั้งสี่คำ** แต่คำว่า **วิกฤตการณ์** [วิ-กฺริต-กาน], **วิกฤติการณ์** [วิ-กฺริต-ติ-กาน] กับ **วิกฤตกาล** [วิ-กฺริต-กาน], **วิกฤติกาล** [วิ-กฺริต-ติ-กาน] มีความหมายต่างกัน
- วิกฤตการณ์, วิกฤติการณ์** เป็นคำนาม มีความหมายว่า **เหตุการณ์อันวิกฤติ** เช่น เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมือง
- วิกฤตกาล, วิกฤติกาล** เป็นคำนาม มีความหมายว่า **เวลาอันวิกฤติ** เช่น ในวิกฤตูกาลข้าวของมีราคาแพงและหาซื้อยาก
- ถาม** คำว่า “หลงละเลิง” กับ “หลงระเริง” และคำว่า “ระเริงใจ” กับ “ระเลิงใจ” คำใดเขียนถูกต้อง
- ตอบ** คำที่ถูกต้องคือ **หลงละเลิง** และ **ระเริงใจ**
- ถาม** ถ้อยคำใดถูกต้องระหว่าง “พูดพาล่ำทำเพลง” กับ “พูดพร่ำทำเพลง”
- ตอบ** ที่ถูกต้องคือ **พูดพร่ำทำเพลง**
- ถาม** คำว่า antibody, parquet, spaghetti, spy เขียนเป็นคำไทยอย่างไร
- ตอบ** เขียนว่า **แอนติบอดี, ปาร์เกต์, สปาเกตตี, สบาย**
- ถาม** คำว่า “ผมหยิกหย็อง” กับ “ผมหยิกหย็อย” คำใดถูกต้อง
- ตอบ** ที่ถูกต้องคือ **ผมหยิกหย็อง**
- ถาม** สำนวนว่า **ลูกขุนพลอยพັก** มีความหมายว่าอย่างไร
- ตอบ** หมายถึง ผู้ที่คอยว่าตามหรือเห็นด้วยกับผู้ใหญ่เป็นเชิงประจบสอพลอเป็นต้น
- ถาม** “วันคล้ายวันเกิด” เมื่อใช้กับสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ราชาศัพท์ใช้ว่าอย่างไร
- ตอบ** ใช้ว่า **วันคล้ายวันพระราชสมภพ**
- ถาม** หากจะเขียนพระนาม “สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ” โดยย่อ จะเขียนว่าอย่างไร
- ตอบ** เขียนว่า **สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ**

ราชบัณฑิตยสถาน
ในพระบรมมหาราชวัง
ถนนหน้าพระลาน
กทม. ๑๐๒๐๐

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ ๔๘/๒๕๒๓
ไปรษณีย์หน้าพระลาน

จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน เพื่อเผยแพร่งานวิชาการ
ข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ
ของราชบัณฑิตยสถาน

ที่ปรึกษา นายชรรค์ชัย บุนปาน
นางมณีนรรัตน์ ผลิพัฒน์
นางจินตนา พันธุฟัก
ศาสตราจารย์ นพ.ยงยุทธ วัชรดุลย์
ดร.วิจิตวงศ์ ณ บ่อมเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.สมควร กวียะ
ศาสตราจารย์พิเศษเสฐียรพงษ์ วรรณปก

จัดทำโดย ศูนย์ประชาสัมพันธ์ ราชบัณฑิตยสถาน
บรรณาธิการ นางสาวสุปัญญา ชมจินดา
กองบรรณาธิการ นางสาวอารี พลดี
นางสาวปิยรัตน์ อินทร์อ่อน
นางสาวกระลาภักษ์ แพรกทอง
นางกนกวรรณ ทองตะโก
นางสาวกุลศิรินทร์ นาคไพจิตร
นางสาวจินดารัตน์ โพธิ์นอก

พิมพ์ที่ : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด ๓๐๗ ซอยลาดพร้าว ๘๗ วังทองหลาง
กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐ โทร. ๐ ๒๕๖๖ ๑๖๐๐-๖ โทรสาร ๐ ๒๕๓๙ ๒๕๑๒, ๐ ๒๕๖๖ ๑๖๐๙